

Digitális tudatosság fejlesztése

A Nemzeti Digitális Állampolgárság Program közoktatási kihívásai és lehetőségei

Developing Digital Awareness: Public Education Challenges and Opportunities of the National Digital Citizenship Program

Nyári Norbert

főosztályvezető-helyettes, doktorandusz
Információs Hivatal
Óbudai Egyetem,
Biztonságtudományi Doktori Iskola
nnyari@ih.gov.hu

Stranszki Péter

beosztott munkatárs
Információs Hivatal
pstranszki@ih.gov.hu

Absztrakt

Cél: Annak vizsgálata, hogy az eSzemélyi igazolvány és annak elektronikus aláírás funkciója, valamint a Nemzeti Digitális Állampolgárság Program hogyan jelenik meg az Oktatási Hivatal által jóváhagyott digitális kultúra tankönyvekben.

Módszertan: A témához kapcsolódó jogszabályok, nemzetközi és magyar szakirodalom áttekintésén, elemzésén és értékelésén keresztül következtetések levonása. Kulcsszóelemzés végrehajtása a digitális kultúra tankönyvekben.

Megállapítások: A digitális kultúra tankönyvek jól megalapozzák és felépítik a vizsgált alapfogalmakat. Kevés olyan gyakorlati feladat és példa szerepel bennük, amellyel a megcélzott korosztályok a mindennapi életük során találkozhatnak.

Érték: Az eredmények hozzájárulhatnak a digitális kultúra tananyagok továbbfejlesztéséhez.

Kulcsszavak: eSzemélyi igazolvány, digitális állampolgárság program, digitális tudatosság, közoktatás

Abstract

Aim: Examining how the Hungarian eID card and its electronic signature function as well as the National Digital Citizenship Program appear in the Digital Culture textbooks approved by the Hungarian Office of Education.

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2024. 08. 15. Átdolgozás: 2024. 12. 17.
Elfogadás: 2025. 01. 23.

Methodology: Drawing conclusions through the review, analysis and evaluation of national and international legislation, international efforts and Hungarian literature related to the topic. Performing keyword analysis on digital culture textbooks.

Findings: The Digital Culture textbooks provide a good foundation and structure for the basic concepts examined in this study. They contain few practical tasks and examples that the target age groups encounter in their everyday lives.

Value: The results can contribute to the further development of Digital Culture teaching materials.

Keywords: Hungarian eID card, Hungarian National Digital Citizenship Program, digital awareness, public education

Bevezetés

A Nemzeti Digitális Állampolgárság Programot (DÁP) 2022 decemberében indította el a Digitális Magyarország Ügynökség. Célja, hogy megvalósítsa az eIDAS2.0 rendeletben [Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1183 rendelete (2024. április 11.) a 910/2014/EU rendeletnek az európai digitális személyazonossági keret létrehozása tekintetében történő módosításáról, 2024] megfogalmazott Európai Digitális Identitást, ezzel is magasabb szintre emelve a Magyarországon elérhető eKözigazgatási szolgáltatások és az elektronikus ügyintézés színvonalát (Digitális Magyarország Ügynökség, 2022).

A DÁP többek között a nemzeti adatvagyon hatékonyabb kihasználásán és az eKormányzati szolgáltatások felületének egységesítésén keresztül kívánja gördülékenyebbé tenni az elektronikus ügyintézés az állampolgárok számára. Az ütemterv szerint *„az állampolgárok 2026-ra szinte minden ügyüket digitálisan, elsősorban mobilalkalmazások segítségével intézhetik”* (Digitális Magyarország Ügynökség, 2022).

2024 júliusában megkezdődött az előregisztráció a DÁP programra. A vállalkozó kedvű, eSzemélyi igazolvánnyal rendelkező állampolgárok a mobilkészükre feltelepített DÁP alkalmazással a kormányablakokban regisztrálhattak egy mindössze pár perces ügyintézés során. A DÁP elsőként bevezetésre kerülő szolgáltatása, a digitális személyi adattárca szolgáltatás 2024 szeptemberében indul, amely egy mobilalkalmazás segítségével lehetővé teszi az állampolgárok számára személyazonosságuk igazolását és dokumentumok elektronikus aláírását (2023. évi CIII. törvény a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól).

Nyári és Kerti a Diffusion of Innovations elmélet alkalmazásával vizsgálta a magyar eSzemélyi igazolvány elterjedtségét. Állításuk szerint az okosok-mány elektronikus aláírás funkciója közel sem széleskörűen elterjedt Magyarországon (Nyári & Kerti, 2024).

Ezt támasztják alá a Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkárság honlapján közzétett, az eSzemélyi igazolvány igénylésekre vonatkozó statisztikák is. Az adatok szerint 2024 júliusának végéig összesen 1 328 180 db eSzemélyi igazolvány igénylés történt, melyből 1 101 583 esetben volt az igénylő jogosult az elektronikus aláírás szolgáltatás megrendelésére, azonban mindössze 16 406 esetben kérték az elektronikus aláírás funkció bekapcsolását ([URL1](#)).

Nyári (2022) fókuszcsoportos kutatásában rávilágított, hogy az elektronikus aláírás technológiával és az eSzemélyi igazolvánnyal kapcsolatosan a kutatásban részt vevők súlyos információhiánnyal küzdöttek, amely részben arra vezethető vissza, hogy a kormányablakban dolgozóktól nem kaptak megfelelő tájékoztatást. A résztvevők továbbfejlesztési javaslatai között felmerült az is, hogy az eKormányzati szolgáltatások használatában és az elektronikus ügyintézésben rejlő lehetőségek maradéktalan kiaknázásához szükséges lenne az oktatásban (közoktatás és felsőoktatás) is kellő hangsúllyal szerepeltetni a vonatkozó ismeretanyagot, úgy információbiztonsági, mint felhasználói szemszögből. Jelen cikk azonban csak a közoktatás szegmensével foglalkozik.

Jelen cikk célja, hogy bemutassa, hogy az Európai Unió tagországai és a világ országai milyen erőfeszítéseket tesznek az általános értelemben vett digitális állampolgárság oktatása és népszerűsítése érdekében. Továbbá annak vizsgálata is, hogy milyen hangsúllyal szerepel a magyar közoktatási rendszerben az eKormányzati szolgáltatások és az elektronikus ügyintézés, az eSzemélyi igazolvány, a digitális állampolgárság és az elektronikus aláírás ismeretanyaga a NAT 2020-nak megfelelő, az Oktatási Hivatal által kiadott kapcsolódó tankönyvek alapján.

Szakirodalmi áttekintés

Ogonek és munkatársai (2016) egy az interneten végrehajtott kérdőíves kutatás során közel 700 elemszámú mintát gyűjtöttek az eKormányzati szolgáltatásokkal dolgozó közalkalmazottak elvárt kompetenciáira vonatkozóan. Legnagyobb hányadban Németországból érkeztek a kitöltött kérdőívek, de a megkeresésben Magyarország is szerepelt. Az adminisztratív munkafolyamatokban való jártasságot (Expertise in administrative workflows) jelölték meg a legtöbben

fontosnak, ezt követte az információs technológiákkal kapcsolatos kompetenciák (IT competencies), harmadik helyen az üzleti/közigazgatási menedzsment kompetenciák (Business/Public management competencies) szerepeltek (Ogonek et al., 2016).

Distel, Ogonek és Becker egy a digitális technológiák használathoz a közigazgatásban dolgozók számára szükséges kompetenciákat vizsgáló metaanalízis keretében 42 tudományos cikket vizsgáltak írásukban (Distel et al., 2019). Két átfogó kategóriát azonosítottak: kompetenciák és személyiségvonások, melyeket alkategóriákra bontottak. Nyolc kompetencia és négy személyiségvonás kategória került azonosításra. Jelen tanulmány szempontjából a legfontosabb az üzleti jártasság (business skills) után a második leggyakoribb elvárt kompetencia a jártasság az információs rendszerekben, információs technológiákban (IS/IT skills). Az ebben a kategóriában felsorolt készségek nem feltétlenül specifikusak a közigazgatásban dolgozókra, értelmezhetők a magánszektorban is. Ide értendő az alapvető digitális írástudástól kezdve a konkrét kompetenciaterületek is, mint például a kiberbiztonság és az elektronikus információs rendszerek kezelése.

Az előbb említett két tanulmány eredményei ugyan a közigazgatásban dolgozókra vonatkoznak, de tekintve, hogy a digitalizáció egyre szélesebb körben van jelen, az eredményeik kiterjeszthetők a magánszektorra is.

Magyarországon a kormányablakok dolgozóinak továbbképzési kötelezettségeit az 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet határozza meg, amely előírja az úgynevezett kormányablak-ügyintézői vizsga megszerzését. A rendelet értelmében a Nemzeti Közszerológálati Egyetem feladata a továbbképzési rendszer kialakítása és folyamatos fejlesztése. Az NKE *Közszerológálati továbbképzési portfólió 2024* kiadványában számos, a közigazgatásban dolgozók számára releváns és aktuális továbbképzési programról olvashatunk beleértve *Az elektronikus közigazgatás alapjai* megnevezésűt, vagy a *Sorban állás helyett – Elektronikusügyintézési szolgáltatások* címűt is, amely az intelligenskártya-alapú technológiák (mint például az eSzemélyi igazolvány) közigazgatásban való használatára is kitér. Említésre méltó továbbá a *Mi az elektronikus hitelesség?* című továbbképzés is, amely az elektronikus aláírást tárgyalja. A digitális állampolgárság kifejezés azonban nem jelenik meg a továbbképzési portfólióban [568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról; Nemzeti Közszerológálati Egyetem, 2024].

Juhász (2020) azt vizsgálta, hogy Magyarországon a magánszemélyek milyen szintű digitális kompetenciákkal rendelkeznek otthoni és munkahelyi környezetben. A vizsgálat ugyan nem tekinthető reprezentatívnak, de hólabda technikával egy jelentősebb mennyiségű, 321 darabszámú minta gyűlt össze kérdőív

kitöltésekből. Megállapítást nyert, hogy az életkor és az iskolai végzettség van a legnagyobb hatással a digitális képességekre. Ami a képességek elsajátítását illeti a formális és nem formális iskolai keretek között történő tanulás a legjellemzőbb, ezt követi az önképzés. A kutatásban részt vevők szerint az alábbi három esetben segítenek legtöbbször a digitális kompetenciák: a mindennapi életben, a mindennapi munkában és a tanulásban, az új tudás megszerzésében.

Magasvári és Szakács (2021) kérdőíves kutatásban vizsgálták a közszolgálati pályakezdő munkavállalókkal szemben támasztott kompetenciaelvárásokat. Az államigazgatásra vonatkozóan a digitális kompetenciákat figyelembe véve arról számoltak be, hogy a megkérdezettek a digitális kompetenciákat csak átlagosan tartották fontosnak, a kiemelten fontos kompetenciák között megjelentek a szabálykövetés és fegyelmezettség, a hatékony munkavégzés, a kommunikációs képesség és a pszichés terhelhetőség. A kompetenciaelvárásoknak való megfelelés tekintetében a következő eredmények születtek az államigazgatásra vonatkozóan: a megkérdezettek 84,77%-a szerint jelentősen elmaradnak vagy elmaradnak a pályakezdők digitális kompetenciái az elvárt szinttől, 13,32% szerint megfelelő a kompetencia szintjük és 1,9% szerint haladja meg vagy haladja meg jelentősen az elvárt kompetencia szintet.

Dragon (2023) szerint napjainkban nem a digitális eszközök, rendszerek hiányosságai gátolják a fejlődést, hanem az azok használatához szükséges kompetenciák hiánya. Nem elegendő a technológiai tudás birtokában lenni, tudatosan is kell tudni használni azokat. Kiemeli, hogy az Európai Unió az élethosszig tartó tanulás vonatkozásában nyolc fő kompetenciát azonosít, amelyek közül az egyik a digitális kompetencia, mellyel kapcsolatosan megemlíti az Európai Bizottság által megalkotott European Digital Competence Framework for Citizens-t (DigComp) mint referenciát egy adott szervezetben a munkavállalóktól elvárt kompetenciák azonosításához. A digitális világban a versenyképesség és a hatékonyság megőrzéséhez elengedhetetlen a szervezetek fejlesztése, amelyet nagyban elősegít a dolgozók kompetenciáinak fejlesztése.

Az Európa Tanács (The Council of Europe, nem tévesztendő össze sem az Európai Unió Tanácsával, sem az Európai Tanáccsal) egy 1949-ben alakított, laza nemzetközi kapcsolatokon alapuló szervezet, legfőbb célja a jogállamiság és az emberi szabadságjogok biztosítása a tagországok állampolgárainak számára. Magyarország 1990 óta tagja a szervezetnek. Az Európa Tanács több oktatási célú programot is üzemeltet, többek között Digitális Állampolgárság Oktatás (Digital Citizenship Education – DCE) programot is ([URL4](#); [URL9](#)).

A DCE alapvető célja az oktatásban részt vevő gyermek felkészítése a mai, erősen digitalizált világ kihívásaira olyan képességek, tudás és kompetenciák kialakításával, melyek szükségesek a digitális térben való érvényesüléshez,

szem előtt tartva azokat az értékeket és attitűdöket, melyek biztosítják a digitális tér szolgáltatásainak felelősségteljes használatát is ([URL6](#)).

Az ismeretanyagot három alapvető részre osztják: online lét (Being Online), digitális jólét (Well-being Online) és online jogok (Rights Online). Az első két témakör az online térhez való hozzáférés technikai és etikai kérdéseit taglalja ([URL4](#)).

Az online jogok témakör pedig az információbiztonsági, informatikai biztonsági szempontokat tárgyalja, figyelembe véve a GDPR rendelet személyes adatok adatvédelmi szempontjait is. Tárgyalja továbbá a digitális világ felhasználóinak jogait és kötelességeit is [[URL5](#); Az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezése, 2016]. Az Európa Tanács 2022-ben kiadott egy kézikönyvet *Digital Citizenship Education Handbook* címmel angol nyelven, amely részletesen tárgyalja az előbbi témaköröket ([URL2](#)).

2023. szeptember 29-én Az Európa Tanács Oktatási Miniszterek Állandó Konferenciájának 26. ülésén (26th session of the Council of Europe Standing Conference of Ministers of Education) az oktatási miniszterek a 2025-ös évet a digitális állampolgári nevelés európai évének (European Year of Digital Citizenship Education) nyilvánították, melynek keretében az alábbi célok elérésére törekcszenek a tagállamok.

- Figyelemfelkeltés: a digitális állampolgárság demokratikus társadalomban betöltött szerepének jobb megértésére.
- A DCE érvényesítése a közoktatásban és képzésben: a digitális állampolgárság formális és nem formális oktatásba való integrálásának előmozdítása.
- Az érintettek bevonása: a különböző érdekelt felek bevonása a DCE program (támogatási rendszer) népszerűsítésébe.
- Nemzetközi együttműködés: információcsere és együttműködés elősegítése, például a legjobb gyakorlatok megosztásával ([URL3](#)).

Az Európai Unió Digitális Oktatási Cselekvési Terv 2021–2027 (Digital Education Action Plan 2021–2027) célja az EU tagállamai oktatási rendszerének közös alapokon való hozzáigazítása a digitális kor kihívásaihoz. Szorgalmazza a tagállamok közötti szoros együttműködést a digitális oktatás terén. Az *Európa digitális évtizede* program keretében 2030-ra kitűzött célok között az is szerepel, hogy az állampolgárok 100%-a rendelkezzen digitális személyazonossággal ([URL7](#); [URL8](#)).

A *Digitális Jólét Program* keretein belül 2016. június 30-án került kiadásra Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (DOS), amely egy olyan oktatási

rendszer kialakítását szorgalmazza, ami felkészült a digitális kor kihívásaira, fejleszti az állampolgárok digitális készségeit a digitális infrastruktúra jobb kihasználása érdekében, javítja a közsférában dolgozók digitális készségeit és elősegíti az e-közigazgatási szolgáltatások fejlesztését az állampolgárok részéről megjelenő igényeken keresztül (Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája, 2016).

Magyarországon a köznevelés alapszabályait a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről szabályozza. A Nemzeti Alaptanterv [110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet] jelenleg aktuális változatára NAT 2020-ként szoktak hivatkozni. Mindkét joganyag 2024. szeptember 1-jével módosításra került, mely módosítások jelen téma szempontjából kevésbé relevánsak, mivel azok az iskolákba bevihető tárgyakkal kapcsolatos szabályokat, és a heti testnevelés órák számát érintik.

Az informatika tématerület oktatása a digitális kultúra tantárgyban valósul meg az általános iskolák 3. évfolyamától kezdve a gimnáziumok/középiskolák 12. évfolyamával bezárólag [110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet; [URL10](#)].

Kutatásmódszertan

Az Oktatási Hivatal honlapjáról kigyűjtöttük a NAT 2020-hoz igazodó, az Oktatási Hivatal tankönyvjegyzékében közzétett kapcsolódó digitális kultúra tankönyveket évfolyamonként, majd a dokumentumokban megszámláltuk a kutatás szempontjából releváns kulcsszavak gyakoriságát annak érdekében, hogy a különféle témák évfolyamonkénti súlyozásáról következtetéseket vonjunk le ([URL11](#)). A vizsgálathoz az alábbi, 1 számú táblázatban felsorolt tankönyveket használtuk fel.

1. számú táblázat

A vizsgálatban elemzett tankönyvek listája

Cím	Kiadás éve	ISBN	Kiadó
Digitális kultúra tankönyv 3.	2021	ISBN 978-963-436-289-0	Oktatási Hivatal
Digitális kultúra tankönyv 4.	2022	ISBN 978-963-436-382-8	Oktatási Hivatal
Digitális kultúra tankönyv 5.	2020	ISBN 978-615-81539-4-2	Oktatási Hivatal
Digitális kultúra tankönyv 6.	2021	ISBN 978-615-6256-38-6	Oktatási Hivatal
Digitális kultúra tankönyv 7.	2024	ISBN 978-963-436-290-6	Oktatási Hivatal
Digitális kultúra tankönyv 8.	2024	ISBN 978-963-436-383-5	Oktatási Hivatal
Digitális kultúra tankönyv 9.	2024	ISBN 978-615-81539-5-9	Oktatási Hivatal

Cím	Kiadás éve	ISBN	Kiadó
Digitális kultúra tankönyv 10.	2024	ISBN 978-615-6256-39-3	Oktatási Hivatal
Digitális kultúra tankönyv 11.	2022	ISBN 978-963-436-291-3	Oktatási Hivatal

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Ezt követően narratív irodalomelemzést készítettünk a tankönyvekről, végül pedig észrevételeket, javaslatokat fogalmaztunk meg a tananyagokkal kapcsolatosan.

Eredmények, következtetések

A 2. számú táblázat első oszlopában láthatjuk az összefoglaló kulcsszavakat soronként, melyekre hivatkozni fogunk a továbbiakban. A második oszlopban (Keresett kulcsszavak) láthatjuk azt, hogy egy összefoglaló kulcsszó milyen további kulcsszavak összegzéseként állt elő, ezt követően hat oszlopban az egyes kulcsszavak előfordulási gyakoriságát láthatjuk, minden egyes oszlop egy digitális kultúra tankönyvnek felel meg. A 3–5-ig sorszámozott tankönyvek azért nem szerepelnek a táblázatban, mert ezek esetében nem volt találat a vizsgált kulcsszavak tekintetében.

2. számú táblázat

Kulcsszavak gyakorisága a digitális kultúra tankönyvekben

Kulcsszavak		Tankönyv sorszáma					
Összefoglaló kulcsszó	Keresett kulcsszavak	6	7	8	9	10	11
digitális aláírás	digitális aláírás	0	0	0	0	0	8
digitális állampolgár	digitális állampolgár, e-állampolgár	0	0	3	0	3	0
e-aláírás	e-aláírás, elektronikus aláírás	0	0	0	0	1	1
e-közigazgatás	e-közigazgatás, elektronikus közigazgatás	0	0	1	0	1	0
e-személyi	e-személyi, elektronikus személyi, eSzemélyi	0	0	0	0	5	0
e-szolgáltatás	e-szolgáltatás, elektronikus szolgáltatás	0	0	0	0	9	0
e-ügyintézés	e-ügyintézés, elektronikus ügyintézés, online ügyintézés	6	0	1	0	1	0
közigazgatás	közigazgatás	1	0	2	0	3	0
kriptográfia	kriptográfia, rejtjel, titkosít	0	0	11	5	12	90
ügyfélkapu	ügyfélkapu	0	0	7	0	2	0
ügyintézés	ügyintézés	3	2	5	1	3	0

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A vizsgált kulcsszavak közül a legnagyobb hangsúllyal a kriptográfia jelenik meg az egyes tankönyvekben, ez az egyetlen, ami négy tankönyvben is szerepel, a 11-es sorszámú könyvben pedig kiemelten gyakran, 90-szer szerepel. A legkevésbé hangsúlyos kulcsszavak pedig az e-közigazgatás és az e-aláírás, mindkét kifejezés összesen két említést számlál két-két tankönyvben.

A kriptográfia mint a digitális aláírás technológiai alapja jól láthatóan fokozatosan fel van építve a 8-as sorszámú tankönyvtől kezdve a 11-esig, ezzel jól előkészítve a 10-es tankönyvben először megjelenő elektronikus aláírást és a 11-es tankönyvben nyolcszor említett digitális aláírást. A tananyag kimerítően elmagyarázza a digitális aláírás fogalmát, működési módját. Ezzel szemben a 10-es sorszámú tankönyv az e-aláírással kapcsolatosan meglehetősen pongyolán fogalmaz: „Az e-személyi igazolvány képes tárolni elektronikus aláírásunkat is.” Az okmány valójában az elektronikus aláírások készítéséhez használatos digitális tanúsítványt képes tárolni.

A digitális állampolgár kifejezés összesen hatszor szerepel a 8-as és a 10-es sorszámú tankönyvekben. A fogalom megfelelőképpen bevezetésre kerül, de sajnos olyan példákkal van illusztrálva, melyekkel az általános/középiskolai alsóbb évfolyamok tanulói kevésbé tudnak azonosulni (ügyfélkapu, hivatalos ügyintézés stb.). Javaslatunk szerint jobb lenne olyan példákat hozni, melyek felmerülhetnek a tanulók életében is, például az eSzemélyi igazolvány útiokmányként használhatósága az Európai Unió területén.

A 10-es tankönyvben egy pontos ismertetője olvasható az eSzemélyi igazolványnak, de az általa elérhető szolgáltatásoknak és előnyöknek csak a töredékét mutatja be a szöveg. Ezen kívül több előfordulása nincs is a kulcsszónak a tananyagokban. Csoportmunka feladatként azonban megfogalmazza, hogy a tanulók órai munka keretében nézzenek utána az eSzemélyi igazolvánnyal igénybevehető szolgáltatásoknak. Hiányoznak az eSzemélyi igazolvány gyakorlati felhasználását bemutató feladatok. Javaslatunk szerint a 11-es tankönyvben célravezető lenne az eSzemélyi igazolvány használatához szükséges szoftverek és hardverek bemutatása, az elektronikus azonosítás és az elektronikus aláírás funkció használatának gyakorlati bemutatása, lehetőség szerint sandbox környezetben, ahogyan az a Funke és Senger által 2014-ben bemutatott PersoSim nevű, a német elektronikus személyi igazolvány szimulációs környezeteként használt nyílt forráskódú szoftver esetében is történik (Funke & Senger, 2014).

Az e-szolgáltatások és az ügyfélkapu kulcsszavak mentén a 10-es sorszámú tankönyvben definiálásra kerülnek az alapfogalmak, de kevés konkrét példa található meg a szövegben. A 11-es sorszámú tankönyv, ami már az érettségi előtt álló tanulóknak szól, akik adott esetben már a 18. életévüket is betöltötték, sajnos nem tárgyalja az e-szolgáltatásokat, sem az ügyfélkaput, sem az e-ügyintézt,

pedig ezen évfolyamok tanulói már találkozhatnak olyan esetekkel, amikor a való életben hivatali ügyintézkést kell folytatniuk (személyi jövedelemadó bevallás, gépjármű ügyintézés, okmány ügyintézés stb.).

Az ügyintézés kulcsszó a 6-os tankönyvben az elektronikus ügyintézéssel összefüggésben merül fel olyan példákkal illusztrálva, mint a személyi jövedelemadó bevallás elektronikus úton történő beadása, vagy az elektronikus recept kiváltása. Az ebbe a korcsoportba tartozó tanulók számára ezek a példák nem relevánsak. A 7-es tankönyvben inkább a felhasznált technológiai megoldásokkal (mobileszközök, felhő stb.) kapcsolatosan kerül említésre az ügyintézés. A 8-as tankönyv a digitális állampolgárság kapcsán tárgyalja a különféle ügyintézési lehetőségeket. A 9-es tankönyvben való előfordulása jelen téma szempontjából irreleváns. A 10-es sorszámú tananyag pedig az eSzemélyi igazolvánnyal való kapcsolatát említi.

Összefoglalás

A digitális állampolgárság kiteljesedéséhez szükséges kompetenciákat már az általános iskolai oktatásban el kell kezdeni kialakítani és fejleszteni. A tananyagot célszerű összhangban tartani a különféle Európai Unió-szerte érvényes irányelvekkel, oktatási programokkal annak érdekében, hogy egységes, magas szintű digitális kompetenciarendszer alakuljon ki hazánkban.

Az Oktatási Hivatal által jóváhagyott tankönyvek jól felépítik a digitális állampolgársággal, az eSzemélyi igazolvánnyal, a digitális aláírással, az elektronikus aláírással és az elektronikus ügyintézéssel kapcsolatos alapfogalmakat. A digitális állampolgárságra vonatkozó részeket célravezető lenne az Európa Tanács *Digital Citizenship Education Handbook* fogalmaival kiegészíteni.

Meglátásunk szerint több olyan példát lehetne a tankönyvekben szemléltetésként felsorolni, melyek jobban igazodnak az adott korosztály érdeklődési köréhez és a mindennapi életük során felmerülő élethelyzetekhez. Már a tananyagok minimális átstrukturálásával is közelebb lehetne hozni az ismertetett gyakorlati példákat – az életkori sajátosságok figyelembevételével – a tanulók mindennapi problémáihoz, élethelyzeiteihez. Gondolunk itt arra, hogy 6. évfolyamban a tanulók számára a személyi jövedelemadó bevallás elkészítése egy távoli probléma, mellyel csak évekkel később fognak találkozni. Ezzel szemben a 11. és 12. évfolyamokban, amikor már a tanulók számára akár releváns is lehet ugyanez az elektronikus ügyintézési szolgáltatás, a tankönyv mégsem említi.

Nagyobb hangsúlyt lenne érdemes fektetni az eSzemélyi igazolvány gyakorlati felhasználására annak érdekében, hogy az iskolából kikerülve már magabiztos

tudással rendelkezzenek az állampolgárok az elektronikus aláírás, az elektronikus azonosítás és a különféle e-közigazgatási szolgáltatások használatában. Ehhez természetesen szükség lenne olyan szimulációs/oktatási célú környezetek kialakítására, melyek következmények nélkül teszik lehetővé a különféle szolgáltatások igénybevételét.

A 2024-ben bevezetésre került Digitális Állampolgárság Program egyelőre nem jelenik meg a digitális kultúra tankönyvekben, nyilván azért sem, mert az első kapcsolódó, ténylegesen igénybevehető szolgáltatások csak 2024 szeptemberében indultak. A 10-es sorszámú tankönyvben az eSzemélyi igazolvány bemutatásakor azonban már ki lehetne térni a Digitális Állampolgárság Programra is, ami bizonyos értelemben véve az eSzemélyi igazolvány utódjának tekinthető.

Felhasznált irodalom

- Digitális Magyarország Ügynökség. (2022). *Nemzeti digitális állampolgárság program*. Digitális Magyarország Ügynökség.
- Distel, B., Ogonek, N., & Becker, J. (2019). eGovernment competences revisited – A literature review on necessary competences in a digitalized public sector. *14th International Conference on Wirtschaftsinformatik, February 24-27, 2019, Siegen, Germany*, 286-300.
- Dragon, S. (2023). Digitalization - competence and its connections. *Belügyi Szemle*, 71(SI2), 63-75. <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2023.2.4>
- Funke, H. & Senger, T. (2014). Der Open Source Simulator für den elektronischen Personalausweis. *Datenschutz und Datensicherheit*, 4, 232-236. <https://doi.org/10.1007/s11623-014-0097-6>
- Juhász T. (2020). Digitális kompetencia a mindennapjainkban. *Új Munkaügyi Szemle*, I(3), 44-53.
- Magasvári A. & Szakács É. (2021). Pályakezdőkkel kapcsolatos kompetenciaelvárások a közszolgáltatásban. *Belügyi Szemle*, 69(8), 1411-1427. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.8.5>
- Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája. (2016).
- Nemzeti Közszerológati Egyetem. (2024). *Közszérológati továbbképzési portfólió 2024*. Nemzeti Közszerológati Egyetem.
- Nyári N. (2022). Az eSzemélyi és az elektronikus aláírás technológia helyzete és lehetőségei Magyarországon. *Biztonságtudományi Szemle*, 4(2), 61-73.
- Nyári N. & Kerti A. (2024). Selecting a suitable framework for modelling the spread of the Hungarian eID card. *Interdisciplinary Description of Complex Systems*, 22(1), 129-141. <https://doi.org/10.7906/indexs.22.1.8>
- Ogonek, N., Gorbacheva, E., Räckers, M., Becker, J., Krimmer, R., Broucker, B., & Crompton, J. (2016). Towards efficient eGovernment: Identifying important competencies for eGovernment in European public administrations. *Electronic Government and Electronic Participation*, 155-162.

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: Az eSzemélyi igazolványok 2024. júliusi statisztikái. https://www.nyilvantarto.hu/letoltes/statisztikak/eSzemelyi_statisztika_2024_julius.xlsx
- URL2: Digital Citizenship Education Handbook by the Council of Europe. <https://rm.coe.int/prems-003222-gbr-2511-handbook-for-schools-16x24-2022-web-bat-1-/1680a67cab>
- URL3: 2025 EUROPEAN YEAR OF DIGITAL CITIZENSHIP EDUCATION (DCEY2025) information leaflet. <https://rm.coe.int/dce-year-leaflet-eng-fr-/1680acf23f>
- URL4: Council of Europe's Digital Citizenship Education initiative. <https://www.coe.int/en/web/education/digital-citizenship-education>
- URL5: Information and resources on rights online by the Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/education/rights-online>
- URL6: The concept of Digital Citizenship Education according to the Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/education/dce-concept>
- URL7: A 2021–2027-es Digitális Oktatási Cselekvési Terv az Európai Bizottság honlapján. <https://education.ec.europa.eu/hu/focus-topics/digital-education/action-plan>
- URL8: Az Európai Unió digitális évtizedének 2030-ra kitűzött céljai. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_hu
- URL9: European Council | Council of the European Union - What's the difference? <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council-and-council-of-the-eu/>
- URL10: A 2020-as Nemzeti Alaptantervhez illeszkedő tartalmi szabályozók az Oktatási Hivatal oldalán. https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat
- URL11: A 2024/2025-ös tanévre vonatkozó Köznevelési Tankönyvjegyzék az Oktatási Hivatal honlapján. https://www.oktatas.hu/kozneveles/tankonyv/jegyzek_es_rendeles/tankonyvjegyzek_2024_2025

Alkalmazott jogszabályok

- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (2012).
2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (2011).
2023. évi CIII. törvény a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól (2023).
- 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1183 rendelete (2024. április 11.) a 910/2014/EU rendeletnek az európai digitális személyazonossági keret létrehozása tekintetében történő módosításáról, 2024/1183 rendelet (2024. 04 11).

Az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 RENDELETE a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezése (2016).

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Nyári N. & Stranzki P. (2025). Digitális tudatosság fejlesztése – A Nemzeti Digitális Állampolgárság Program közoktatási kihívásai és lehetőségei. *Belügyi Szemle*, 73(3), 541–553. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i3.pp541-553>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Nyári Norbert, aki a nnyari@ih.gov.hu e-mail címen érhető el.